

Verborgen prostitutie in Brussel

AUTEURS Maarten Loopmans & Karolien Vermeiren

FOTOGRAFIE Maarten Loopmans

Brussel groeide het afgelopen decennium uit tot de hoofdstad van Europa. De stad profileerde zich sterk als internationale dienstestad, maar tegelijkertijd groeide ook een nieuwe afzetmarkt: de verborgen prostitutie.

Gregory Ashworth was een van de pioniers van het geografisch onderzoek naar prostitutie. Twintig jaar geleden al beschreef hij hoe de prostitutiesector in een stad drie grote afzetmarkten kent: de minder gegoede lokale klanten, de rijke lokale klanten en de rijke, niet lokaal verblijvende klanten. Minder gegoede klanten, die omwille van een lagere koopkracht een beperktere ruimtelijke reikwijdte hebben, richten zich vooral op centraal gelegen rosse buurten in marginale stadsdelen. In deze wijken bestaat een grotere tolerantie voor afwijkend gedrag en kan prostitutie publiek adverteren. Voor de meer gegoede klanten geldt discretie als een belangrijke factor. Zij kiezen dan ook vaker voor de meer verspreide en anonieme voorzieningen.

Ook zijn er de gegoede klanten die van elders afkomstig zijn. Voor hen is discretie minder belangrijk, de kans op betrappen is immers beperkt wanneer ze ver van huis zijn. Door gebrek aan voldoende lokale informatie zijn de verspreide voorzieningen voor hen bovendien minder toegankelijk. Centraliteit en zichtbaarheid van de voorzieningen zijn dus belangrijk. Deze markt komt vaak voor vermengd met andere entertainmentvoorzieningen of hotels.

Sinds de opkomst van het internet is vooral deze laatste groep minder afhankelijk geworden van de zichtbaarheid. Via internet is er nu ook voor niet-lokale potentiële klanten voldoende informatie voorhanden over de lokale seksmarkt, en is men niet langer louter afhankelijk van goed zichtbare (seks)entertainmentvoorzieningen om prostituees te vinden. De twee markten van lokale en niet-lokale gegoede klanten zullen zich daardoor sterker vermengen.

In dit artikel gaan we na wat de invloed is van deze laatste groep klanten op de diversiteit en spreiding van de prostitutiebranche in Brussel. De eliteprostitutie in Brussel is weinig bekend omdat het zich grotendeels in verborgenheid afspeelt. Ons onderzoek in opdracht van het Brussels Gewest dat werd uitgevoerd in samenwerking met Seinpost Adviesbureau licht een tip van de sluier.

Expats en eurocraten

Als zetel van de NAVO ontwikkelde Brussel zich na de Tweede Wereldoorlog van een provinciestad tot wereldstad. Sinds de politicus Jacques Delors het Europees project eind jaren tachtig nieuw leven inblies, is Brussel op de wereldkaart geplaatst als een wereldstad. De groeiende Europese instellingen hebben een belangrijke agglomeratie-economie gecreëerd van advocatenkantoren tot lobbyisten en van mediabedrijven tot ngo's. Bovendien trekt Brussel, door zijn goede bereikbaarheid en relatief goedkope huurprijzen voor kantoren, ook heel wat regionale en nationale hoofdkantoren van multinationals aan. De transnationale elites- hoogopgeleide, internationaal opererende kaders en specialisten in financiën, wetgeving en bestuur- werkzaam in deze sectoren vormen dan ook een belangrijke groep in de Brusselse samenleving. Naar schatting bestaat 10-15 procent van de Brusselse bevolking uit hoogopgeleide buitenlanders die werken in de internationale economie of instellingen. Ofschoon Brussel in de eerste plaats een politieke wereldstad is, is het beeld van de hoogopgeleide buitenlander als eurocraat wel te stereotiep. De Brusselse transnationale elites vormen een gevarieerde groep die weliswaar voor een belangrijk deel uit een politieke en ambtelijke elite bestaat maar verder wordt aangevuld met werknemers uit een waaier van andere sectoren. Deze bevolkingsgroep woont vooral in het oosten van Brussel. Waar de eurocraten met een vaste aanstelling bij de Europese instellingen zich vaak permanent vestigen in Brussel, is een belangrijk deel van de transnationale elite op tijdelijke basis. Ook bij de Europese instellingen zijn er heel wat werknemers die geen definitieve keuze hebben gemaakt voor Brussel, en vaak in het weekend naar huis pendelen in een ander Europees land. Daarnaast is er een grote groep hoogopgeleide elites die zich slechts tijdelijk in Brussel bevindt, zoals bijvoorbeeld mensen op zakenreis, en congresdeelnemers. Brussel is, met veertien miljoen congresgangers per jaar, de vierde belangrijkste congresstad ter wereld.

Van stripbar tot 'escort on tour'

De aanwezigheid van deze goedbetaalde werknemers, die vaak ver van huis zijn, betekent een belangrijke markt voor de seksindustrie in Brussel. Iedere maand werken ruim vijfhonderd vrouwen in Brussel in hotelloobby's, stripbars en nachtclubs. Ons onderzoek bracht echter aan

het licht dat in Brussel de verborgen vormen van 'luxe prostitutie' als massagesalons en escortservices aan een opmars bezig zijn. Deze vormen van prostitutie adverteren enkel via mond-tot-mondreclame of via internet. Tussen de zeven- en dertienhonderd vrouwelijke prostituees werken in de meer discrete massagesalons, appartementen of in de escort. Hier liggen de basisprijzen aanmerkelijk hoger dan op straat of in de raamprostitutie (vanaf 250 euro per uur). Daarnaast zouden er ook een vier- tot negenhonderd mannelijke prostituees zijn die zich via internet als escort aanbieden.

Opvallend is dat deze sector, die vooral mikt transnationaal publiek, ook zelf een transnationaal karakter aanneemt. De prostituees komen uit alle windstreken, en verblijven vaak niet lang in Brussel. Zo vonden we bijvoorbeeld een bureau dat vanuit Warschau 'binnen twaalf uur' escorts naar iedere bestemming in Europa vliegt. Daarnaast is een populaire formule de 'escort on tour': hierbij circuleert de prostituee tussen de verschillende wereldsteden.

Brusselse beleidsmakers hebben tot op heden deze verborgen vormen van prostitutie grotendeels links laten liggen. Niet alleen waren deze vormen moeilijk bereikbaar, ook werd ervan uitgegaan dat de vrouwen die in deze specifieke branche werkzaam zijn minder last hebben van sociale problemen. Onze screening laat echter zien dat slechts weinig escorts daadwerkelijk zelfstandig werken. Daarnaast doet de herkomst van de prostituees (de meeste komen uit landen buiten de Europese Unie) vermoeden dat er ook in deze sector sprake kan zijn van mensenhandel.

Escorts die binnen twaalf uur naar iedere bestemming in Europa vliegen.

Luxe prostitutie in kaart

Op het eerste gezicht lijken ruimte en locatie niet langer relevant voor

deze nieuwe vormen van prostitutie. Voor het adverteren van hun diensten rekenen ze vrijwel volledig op het internet, ze zijn dus niet langer afhankelijk van een ruimtelijke locatie. Daarnaast zijn discretie, en dus onzichtbaarheid een belangrijke troef. Desondanks blijken ook deze vormen van prostitutie nog een zekere ruimtelijke logica te volgen. Op basis van de internetadvertenties voor de meer besloten, luxueuzere vormen van prostitutie, en op basis van informatie aangeleverd door de lokale politie, konden we de locatie van deze verschillende activiteiten van prostitutie in kaart brengen. Uit deze kaart blijkt dat bereikbaarheid een belangrijke rol speelt.

Massagesalons en thuisontvangsten zagen we vooral in de meer goeude wijken van Brussel: vooral in de hoogstad en de suburbane rand in het oosten, en in de meer residentiële gemeenten in het noordwesten. Met name de Europese instellingen blijken een belangrijke vestigingsfactor te zijn voor luxeprostituees: 'proximité CEE' (nabij Europese wijk) is een veelvoorkomende reclameslogan waarmee massagesalons adverteren op hun websites. Zelfs escorts mikken op bereikbaarheid. Ofschoon je hen ook kan vragen op je hotelkamer of thuis, wordt vaak een meer discretere ontmoeting in een zogenaamd 'rendez-vous hotel' voorgesteld. Deze zijn, in tegenstelling tot de rendez-vous hotels van de straatprostituees in het Brusselse stadscentrum, stevast gelegen langs de grote invalswegen in het oosten en noordwesten van de stad.

De groei van de internationale dienstensector heeft in Brussel een nieuwe markt doen ontstaan voor de seksindustrie. Deze markt is nog relatief onbekend bij onderzoekers en beleidsmakers. Er is weinig behoefte om de diensten openlijk te adverteren in de publieke ruimte. Een eerste verkenning van deze sector levert opmerkelijke resultaten op. De verborgen vormen van prostitutie blijken een heel eigen vestigingslogica te volgen. In het internettijdperk blijkt voor verborgen vormen vooral bereikbaarheid voor het beoogde publiek het belangrijkste te zijn. Net als de meer publieke vormen van prostitutie lijkt deze sector tenslotte erg geïnternationaliseerd. Omdat men veronderstelde dat deze sector weinig sociale problemen kende, bestond er tot op heden weinig aandacht voor, maar ons onderzoek toont aan dat er wel degelijk ook reden is tot ongerustheid over deze vormen van prostitutie.

Literatuurselectie

Ashworth, G., White, P. & Winchester, H. (1988) 'The red-light district in the west European city: a neglected aspect of the urban landscape', *Geoforum*, 19, pp. 201-12.

Hubbard, P. & M. Whowell (2008) Revisiting the red light district: still neglected, immoral and marginal? *Geoforum*, 39, pp. 1743-1755.

Loopmans, M., R. van den Hazel & S. van Oijen (2008) Grensoverschrijdende prostitutie: beleid nodig met drie I's, *Inzicht, Integraal en Internationaal*, *Secondant*, 22 (6), 26-29

Ryder, A. (2004) The changing nature of adult entertainment districts: between a rock and a hard place or going from strength to strength? *Urban studies*, 41, 9, pp. 1659-1686.

Oijen, van, S, M. Loopmans, R. van den Hazel, K. Gabiam, D. Lesger & C.

Kesteloot (2008) *Prostitutie Brussel in Beeld: Bouwstenen voor een Integraal Prostitutiebeleid*, Arnhem-Brussel: Brussels Hoofdstedelijk Gewest.